

KRAJSKÁ KNIHOVNA FRANTIŠKA BARTOŠE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

KONCEPCE ROZVOJE ORGANIZACE V LETECH 2006 – 2015

1. Charakteristika organizace

Krajská knihovna Františka Bartoše, příspěvková organizace

zřizovatel: Zlínský kraj

adresa: třída Tomáše Bati 204, 761 60 Zlín

statutární zástupce: PhDr. Zdeňka Friedlová, ředitelka

telefon: 577 438 164, 577 210 018

fax: 577 439 823

e-mail: info@kfbz.cz; www.kfbz.cz; wap.kfbz.cz

IČO 70947422; DIČ CZ70947422

Krajská knihovna Františka Bartoše (KKFB) je největší veřejnou knihovnou Zlínského kraje, plní funkci centrálního knihovnického a informačního pracoviště a zabezpečuje vzájemnou koordinaci činností veřejných knihoven v kraji. Svou činností, systematickým budováním knihovního fondu a jeho aktivním využíváním a další knihovnickou, bibliografickou a informační prací přispívá ke zvyšování kulturní úrovně občanů, podporuje jejich celoživotní vzdělávání, plní funkci rekreační.

KKFB je krajskou knihovnou podle § 11 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovního zákona).

Krajská knihovna plní zejména tyto **funkce**:

- centra kraje pro získávání, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování tematicky univerzálního knihovního fondu
- krajského centra meziknihovnických služeb
- garanta plnění regionálních funkcí knihoven v kraji
- garanta za bibliografické zpracování záznamů o dokumentech publikovaných v kraji
- organizátora vzdělávacích akcí pro pracovníky knihoven a informačních pracovišť
- organizátora kulturních a vzdělávacích akcí pro školy a veřejnost

Knihovna poskytuje svým uživatelům **veřejné knihovnické a informační služby** bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště a státní příslušnost na základě svobodného a rovného přístupu. Služby jsou poskytovány přímo na pracovištích knihovny ve Zlíně, řada služeb je umožněna on-line prostřednictvím internetu.

Knihovna je tvořena sítí čtyř automatizovaných knihoven (Ústřední knihovna, obvodní knihovny na Jižních Svazích, v Malenovicích a na Dílech) a sítí dvanácti menších poboček na území města Zlína.

Číselné ukazatele knihovnických a informačních služeb k 31. 12. 2004:

Registrovaní čtenáři	15 960
z toho čtenáři do 15 let	3 154
Návštěvníci	228 293
Výpůjčky celkem	1 076 046
Přístupy na www.kfbz.cz	31 098
Zodpovězené dotazy	23 290

Knihovna získává, odborně zpracovává, spravuje, uchovává a ochraňuje knihovní fond literatury i dalších druhů dokumentů. Základ knihovního fondu představují monografické publikace a seriály, dále zvukové a audiovizuální dokumenty, mapy a hudebniny. Knihovna doplňuje českou literární produkci a dle finančních možností literaturu zahraniční. Na základě příjmu povinného výtisku* shromažďuje v relativní úplnosti veškerá česká periodika a všechny veřejně přístupné dokumenty vydané v kraji. Knihovna má přístup do bibliografických a faktografických databází české i zahraniční produkce přístupných prostřednictvím internetu.

Stav knihovního fondu k 31. 12. 2004:

Knihovní fond	417 251 knihovních jednotek
z toho: knihy	387 179 knihovních jednotek
ostatní dokumenty	30 072 knihovních jednotek

Katalog knihovny je přístupný prostřednictvím internetu na webových stránkách knihovny www.kfbz.cz a přes Jednotnou informační bránu www.jib.cz.

Součástí knihovny je **Informační a referenční centrum**, jehož úkolem je poskytování bibliografických a informačních služeb s pomocí moderních informačních technologií. Speciálním oddělením je **zvuková knihovna**, která poskytuje služby nevidomým a zrakově postiženým občanům.

Krajská knihovna jako součást systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, ediční, metodické a poradenské činnosti.

V rámci **regionálních funkcí** zajišťuje KKFB odborné služby (koordinační, poradenské, vzdělávací) pro knihovny na území Zlínského kraje, aby síť veřejných knihoven byla funkční a kompatibilní v rámci celého kraje. Cílem je odstranit rozdíly v kvalitě, kvantitě i dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb občanům mezi knihovnami velkými městy a malými obcemi. Veřejným knihovnám zřizovaným obcemi na území zlínského okresu poskytuje dlouhodobé výpůjčky knih formou výměnných souborů, pomoc při zpracování dokumentů a při revizi knihovních fondů. Ve zbylých okresech Zlínského kraje pověřila touto činností knihovny v Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně.

Odborné vzdělávání knihovníků zajišťuje **Vzdělávací centrum knihovníků Zlínského kraje**.

Na základě smlouvy plní KKFB **funkci městské knihovny** pro Statutární město Zlín. Na zajištění městské funkce se na základě smlouvy město Zlín finančně podílí.

Krajská knihovna vydává ZVUK Zlínského kraje – časopis pro kulturu a společenské dění ve Zlínském kraji, publikace v rámci Edice Zlínský kraj a metodické publikace pro knihovníky Zlínského kraje.

* podle zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění zákona 302/2000 Sb., a podle zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, v platném znění

2. Vize

"Knihovna – prostor pro studium, kulturu a setkávání, kde se spojuje literární bohatství s moderními informačními trendy."

3. Globální cíle

- Naplňování práva na svobodný a rovný přístup k informacím
- Získávání, zpracování, uchování a zpřístupňování dokumentů a informací bez ohledu na jejich fyzické médium
- Podpora celoživotního vzdělávání a osobnostního rozvoje občanů
- Posílení role centra knihovnických a informačních služeb pro občany ve Zlínském kraji
- Koordinace a podpora rozvoje knihovnictví ve Zlínském kraji
- Posílení role významného článku v sociokulturní infrastruktuře kraje a města, včetně komunitní role knihovny

4. Kritické oblasti

- Prostory
- Technologie
- Finanční zdroje
- Personální zdroje
- Legislativa

5. Analýza SWOT

Silné stránky:

- Uplatňování rovného a svobodného přístupu k informacím včetně služeb pro speciální a znevýhodněné skupiny obyvatel
- Rostoucí zájem o služby knihovny
- Univerzální a kvalitní knihovní fond (tištěný, zvukový, elektronický), fond regionální literatury
- Aktivní využívání informačních technologií
- Kvalitní práce s dětským čtenářem, podpora čtenářství, informatická výchova
- Kulturně vzdělávací aktivity pro veřejnost včetně ediční činnosti
- Kvalifikovaný tým odborných pracovníků
- Možnost profesního vzdělávání
- Umístění v centru, dostupnost MHD, síť propojených obvodních knihoven a poboček rovnoměrně rozložená na území města
- Dobrá spolupráce s městem Zlínem a provozovateli obecních knihoven, knihovnami v kraji a v ČR, paměťovými institucemi a školami
- Instituce s dlouhodobou tradicí
- Kvalitní webová prezentace
- Vícezdrojové financování (kraj, město, dotační programy)

Slabé stránky:

- Nedostatečné prostory limitující rozvoj služeb a uložení knihovního fondu, nedostatečné zázemí pro návštěvníky i pracovníky
- Automatizovaný knihovnický systém nevyhovující potřebám knihovny a rostoucím nárokům uživatelů
- Rychle zastarávající vybavení knihovny v oblasti výpočetní a kancelářské techniky
- Nedostatečný počet pracovníků s ohledem na úkoly knihovny a nároky vyplývající ze služeb
- Nedostatečné finanční prostředky na investice, nákup knihovního fondu včetně elektronických zdrojů, nákup informačních technologií, mzdy
- Nedostatky v oblasti práce s veřejností (sponsoring, propagace)
- Nedostatečná délka provozní doby z hlediska uživatelů (z finančních důvodů)
- Nedostatky ve vnitřní komunikaci a motivaci pracovníků
- Nedostatečné kapacity pro ochranu a uchování knihovního fondu (knihařská a konzervátorská dílna)
- Nízká připravenost na řešení mimořádných situací (živelné pohromy, teroristické útoky, epidemie)
- Nízký podíl cizojazyčné literatury ve fondu (světové jazyky, jazyky menšin)
- Nízké finanční ohodnocení především mladých pracovníků a klíčových pracovníků knihovny (zařazení do tříd a platových stupňů podle katalogu prací a délky praxe, nedostatečné finanční prostředky pro osobní ohodnocení)

Příležitosti:

- Vývoj informačních technologií umožňující rozšíření a zkvalitnění nabídky služeb
- Dotační programy tuzemské a zahraniční
- Prohloubení spolupráce s kulturními a vzdělávacími institucemi (především s UTB)
- Užší spolupráce s neziskovým sektorem
- Mezinárodní spolupráce a výměna zkušeností
- Využití budov v bývalém továrním areálu pro získání dostatečných prostor pro knihovnu
- Vývoj informační společnosti, rostoucí potřeba celoživotního vzdělávání a z toho plynoucí zájem o služby knihovny, využití práce dobrovolníků
- Rostoucí zájem o celoživotní vzdělávání
- Posílení relaxační role knihovny

Hrozby:

- Disproporce mezi rostoucími náklady na činnost a rozpočtem
- Nedostatečné financování kultury v celostátním a krajském měřítku
- Tlak zřizovatele na omezení či zpoplatnění služeb z důvodu snížení nákladů
- Omezování právní subjektivity knihovny
- Pokles zájmu o tištěné dokumenty a dokumenty uložené na CD a DVD nosičích, odliv uživatelů v důsledku masového rozšíření internetu, nástupu nových síťových a digitalizačních technologií, rozšíření a zpřístupnění nabídky elektronických zdrojů (předpokládá se, že se sníží požadavky zejména na tištěnou naučnou literaturu)
- Překotný vývoj informačních technologií, na jehož sledování nebude mít knihovna finanční prostředky a personální zabezpečení
- Dlouhodobé neřešení prostorové situace knihovny vedoucí až k ohrožení dokumentů a kolapsu služeb

- Rozdělení provozů Ústřední knihovny do více budov vedoucí k roztříštěnosti fondů a služeb a zhoršení kvality služeb pro uživatele
- Nepříznivý vývoj legislativy (autorský zákon, zákon o ochraně osobních údajů, knihovní zákon, zákoník práce...)
- Nízká atraktivita zaměstnání v knihovně pro absolventy vysokých škol, konkurence zaměstnavatelů schopných poskytnout vyšší finanční ocenění (zařazení do tříd podle katalogu prací, mzdové tabulky)
- Rozpad dokumentů ohrožených degradací „kyselého“ papíru a nevhodným uložením
- Ohrožení pracovníků, uživatelů i majetku – krádeže, fyzická napadení, epidemie, teroristické útoky

6. Strategické cíle

- A. Vybudování moderně koncipované Ústřední knihovny s optimálním provozem odpovídajícím potřebám uživatelů, dostatečnou prostorovou, technologickou a personální kapacitou pro poskytování služeb, uložení a zpřístupnění fondů
- B. Rozšíření nabídky poskytovaných služeb v návaznosti na rozvoj informačních technologií a požadavky uživatelů (on-line služby, komunikace prostřednictvím GSM, možnost zpracování textů a informací uživateli v knihovně, doprovodné služby, tj. občerstvení, prodej knih a kancelářských potřeb, volnočasové aktivity)
- C. Zkvalitnění a zefektivnění odborné pomoci knihovnám Zlínského kraje s cílem soustavného a rovnoměrného rozvoje knihovnictví a vyrovnání rozdílů v poskytovaných službách
- D. Optimalizace sítě knihoven na území města
- E. Zlepšení image knihovny, zkvalitnění práce s veřejností
- F. Vytvoření a udržení kvalitního týmu odborných pracovníků s pozitivním vztahem k uživatelům a k profesi

7. Strategické směry

Strategické směry společné pro realizaci Strategických cílů A – E:

- **Zajišťování dostatečných finančních zdrojů pro budování fondů, rozvoj služeb, provoz knihovny a podporu knihovnictví ve Zlínském kraji**
    - průběžná valorizace příspěvku Zlínského kraje a Statutárního města Zlína s ohledem na nárůst cen, inflaci
    - posílení investičního fondu organizace
    - při rozšiřování služeb pro město jednání o zvyšování příspěvku města na provoz
    - využití dotačních programů (město Zlín, Zlínský kraj, ČR, EU, další zdroje) – zřízení pracovní pozice pro sledování dotačních programů, koordinaci zpracování projektů a pro pomoc knihovnám Zlínského kraje při zpracování projektů – viz též Strategické cíle C a D
    - využití sponsoringu – viz též Strategický cíl F
- Odpovědnost: zřizovatel, město Zlín, KKFB
Termín: průběžně

- **Kontinuální modernizace technického a programového vybavení pro zajištění kvalitního a efektivního poskytování knihovnických a informačních služeb**
  - průběžná inovace výpočetní a kancelářské techniky včetně programového vybavení a technologie zabezpečení dat a minimalizace rizik v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT)
Náklady: odhad 800 tis. Kč/ročně
  - inovace technologie přenosu informací – kabelové a bezdrátové sítě jednotlivých pracovišť, sítě mezi nimi, zkvalitnění připojení k internetu (min. 2 Gbps)
  - průběžná modernizace elektronické ochrany knihovního fondu a majetku
Náklady: odhad 400 tis. Kč/ročně

Odpovědnost: KKFB
 Finanční zajištění: rozpočet knihovny, případně dotační programy
 Termín: průběžně

- **Důsledné sledování trendů vývoje knihovnictví, informační vědy, informačních technologií, aplikace v praxi knihovny, pomoc při aplikaci v knihovnách Zlínského kraje**
  - přístup do elektronických informačních zdrojů výše uvedených oborů
  - posílení firemního klimatu instituce otevřené inovacím
  - účast na seminářích a konferencích včetně mezinárodních
  - organizace vzdělávacích akcí, celostátních seminářů
  - aktivní účast na práci celostátních odborných komisí
  - spolupráce s krajskými, specializovanými knihovnami, Národní knihovnou ČR
  - studijní cesty, výměnné pobyty, mezinárodní spolupráce
  - studium odborného tisku a literatury

Viz též Strategický cíl G
 Odpovědnost: KKFB
 Finanční zajištění: rozpočet knihovny, případně dotační programy
 Termín: průběžně

Strategické směry zaměřené na realizaci jednotlivých Strategických cílů:

A. Moderně koncipovaná nová budova Ústřední knihovny

- Dopracování koncepce služeb v nové budově Ústřední knihovny, její propagace, lobování pro její realizaci, spolupráce při zpracování projektu
Odpovědnost: KKFB ve spolupráci se zřizovatelem
Termín: 2006–2008
- Zpracování koncepce uložení a ochrany fondů KKFB
Odpovědnost: KKFB
Termín: 2006
- Sledování možnosti dotačních programů a fondů, získání finančních prostředků
Odpovědnost: KKFB a zřizovatel
Termín: 2006–2008

- Pořízení kvalitního automatizovaného knihovního systému včetně nákupu potřebného HW pro jeho provoz, personální zajištění pro provoz a údržbu systému, prostředky na jeho vývoj
Pořízení v návaznosti na přestěhování knihovny do nových prostor
Odpovědnost: KKFB, zřizovatel
Náklady: 5 mil. Kč
Termín: 2008 ?
- Zavedení technologie RFID (čipový systém pro automatizovanou evidenci výpůjček a pro zabezpečení knihovního fondu)
Pořízení v návaznosti na přestěhování knihovny do nových prostor
Pozn.: časově a finančně náročné zavedení čipů do dokumentů, úspora pracovních sil v obsluze výpůjčního procesu, celosvětový trend
Odpovědnost: KKFB, zřizovatel
Termín: 2008 ?
- Rozšíření kapacity knihařské dílny, zřízení konzervátorského pracoviště pro knihovny Zlínského kraje – personální zabezpečení těchto pracovišť
Odpovědnost: KKFB, zřizovatel

B. Rozšíření nabídky poskytovaných služeb v návaznosti na rozvoj informačních technologií a požadavky uživatelů

Pozn. Nedostatek prostor v Ústřední knihovně brání v současné době rozšíření nabídky některých služeb (zvýšení počtu studijních míst, možnost zpracování textů, občerstvení, literární kavárna, šatna, kvalitní sociální zázemí, drobný prodej, výstavy, odpočinkové zóny apod.) a bude je možno realizovat až v nové budově.

Služby nezávislé na prostorových podmínkách:

- On-line služby, komunikace prostřednictvím GSM, zkvalitnění webové prezentace
Služby budou realizovány postupně a budou zdokonalovány v závislosti na vývoji ICT. Podmínkou je dostatek provozních prostředků v rozpočtu knihovny, zájem uživatelů (hradí část nákladů), tlak na dodavatele automatizovaného knihovního systému. Podrobně rozpracováno v ročních plánech KKFB.
- Prodloužení provozní doby knihovny (nutnost personálního posílení)
- Zlepšení informačního a orientačního systému pro návštěvníky Ústřední knihovny
Odpovědnost: KKFB

Poskytování kvalitních služeb je podmíněno **soustavným budováním, ochranou a uchováním knihovního fondu**. Podmínkou je dostatek finančních prostředků na nákup knihovního fondu (možnost účasti v konsorciích, využívání slev, sponsoringu, donátorství). V budoucnu je třeba počítat s náklady na úhradu autorských odměn (zatím hradí stát prostřednictvím Národní knihovny ČR).

- Rozšíření nabídky elektronických informačních zdrojů, zvukových a zvukově obrazových dokumentů
- Udržení přírůstku knihovního fondu cca 20 tis. knihovních jednotek ročně
- Posílení nákupu cizojazyčné literatury (jazyky menšin, studijní literatura a beletrie ve světových jazycích)
Odpovědnost: KKFB

- **Vybudování centrálního depozitního skladu** pro dlouhodobé uložení konzervačního a historického fondu (náhrada za roztržité malé sklady a sklady v pronájmu)
Odpovědnost: KKFB
Termín: 2010

C. Zkvalitnění a zefektivnění odborné pomoci knihovnám Zlínského kraje s cílem soustavného a rovnoměrného rozvoje knihovnictví a vyrovnání rozdílů v poskytovaných službách

- Stabilizace programu podpory regionálních funkcí knihoven Zlínského kraje, schválení Zásad poskytování regionálních funkcí Radou, případně Zastupitelstvem Zlínského kraje
Odpovědnost: KKFB a zřizovatel
Termín: 2006
- Finanční zajištění tohoto programu formou dotací knihovnám pověřeným výkonem regionálních funkcí (Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín) a potřebné částky do rozpočtu krajské knihovny (valorizace těchto finančních dotací v závislosti na inflaci)
Odpovědnost: Zlínský kraj
Termín: průběžně
- Rozšíření nabídky a prohloubení soustavnosti vzdělávacích programů pro knihovníky Zlínského kraje, zavedení kursu knihovnického minima pro knihovníky malých knihoven
Viz též Strategický bod F
Odpovědnost: KKFB ve spolupráci s pověřenými knihovnami
Finanční zajištění: rozpočet knihovny, dotace na regionální funkce, dotační programy Ministerstva kultury ČR a EU
Termín: realizace projektu 2006 – 2008, dále průběžně
- Posílení odborných poradenských služeb poskytovaných KKFB o analytickou složku a poradenství v oblasti rozvoje informačních technologií a zpracování projektů do evropských fondů. Personální posílení útvaru regionálních funkcí knihoven Zlínského kraje pro tyto činnosti
Odpovědnost: KKFB
Termín: 2007

D. Zefektivnění sítě knihoven na území města

- Optimalizace sítě – zvýšení počtu profesionálních obvodních knihoven na čtyři, zrušení malých neprofesionálních knihoven v centru
- Internetizace všech poboček
- Optimalizace služeb online propojených obvodních knihoven, např. možnost vracení dokumentů nezávisle na místě zapůjčení

Odpovědnost: KKFB ve spolupráci s městem Zlínem

Finanční zajištění: město Zlín, možnost využití dotačních programů na internetizaci poboček

E. Zlepšení image knihovny

- Kvalitní, důsledná, permanentní propagace činnosti a služeb knihovny prostřednictvím všech možných a dostupných prostředků, včetně spolupráce s vysokými školami a profesionálními agenturami, personální zajištění této činnosti
- Průběžný průzkum názorů uživatelů prostřednictvím ankety na webu a v knihovně, mystery shopping
- Prohloubení spolupráce s médií
- Ediční činnost – Edice Zlínský kraj, kulturně společenská revue ZVUK Zlínského kraje
- Publikační činnost
- Rozšíření nabídky akcí pro veřejnost a jejich propagace
- Důsledné dodržování vizuálního stylu knihovny
- Zdokonalování webové prezentace knihovny
- Důsledné školení a vedení všech pracovníků k vstřícnému a vysoce profesnímu jednání s uživateli – viz též Strategický cíl G

Odpovědnost: KKFB

Termín: průběžně

F. Udržení a zkvalitnění týmu odborných pracovníků

- Zvyšování počtu zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním a vyšším odborným vzděláním
Cílový stav v roce 2015: celkem 75 pracovníků, z toho 20 s vysokoškolským vzděláním
- Podpora celoživotního odborného vzdělávání zaměstnanců (Vzdělávací centrum knihovny, účast na školeních a seminářích, absolvování zkoušek ECDL a ECDL Start, rekvalifikační knihovnické kurzy, e-learning...), důraz na jazykové vzdělávání, nácvik komunikačních a prezentačních dovedností
Viz též Strategický cíl C
- Systematické vytváření a podpora kooperujícího týmu manažerů na všech stupních řízení
- Motivace pracovníků k odbornému růstu, účasti na naplňování vize knihovny a na řízení knihovny, rozšiřování aktivního jádra pracovníků knihovny o další pracovníky
- Soustavný přístup k zapracování nových pracovníků a zaškolování pracovníků na nové činnosti
- Zlepšení vnitřní komunikace a metod řízení, využití všech dostupných nástrojů pro přenos informací a komunikaci
- Podpora týmové práce
- Vytvoření nové organizační struktury lépe odpovídající současným požadavkům na činnost knihovny
- Zlepšení pracovních podmínek včetně sociálního zázemí pro pracovníky (viz omezení vyplývající z nedostatku prostor – nutnost řešit v nové budově)
- Zlepšení bezpečnosti a ochrany pracovníků a uživatelů před krádežemi, napadeními, infekcemi (zajištění bezpečnostní služby v knihovně – viz též Strategický cíl B)
- Udržení proporcionalního zastoupení všech věkových kategorií v týmu knihovny, posílení počtu mužů pracujících v knihovně

- Posílení finančních prostředků na mzdy a ostatní osobní výdaje, možnost většího využití osobního ohodnocení a odměn pro motivaci pracovníků
- Důsledné vedení všech pracovníků k vstřícnému a vysoce profesnímu jednání s uživateli
Viz též Strategický cíl F

Odpovědnost: KKFB ve spolupráci se zřizovatelem

Termín: průběžně

16. 10. 2005

Zpracovali:

PhDr. Zdeňka Friedlová

Mgr. Pavla Gajdošíková

Ing. Jan Kaňka

Eva Peprníčková

Ing. Jana Tomancová

RNDr. Helena Šimová